

Sıra Numarası : 94

MALATYA MEBUSU İSMET PAŞA VE YÜZ YIRMİ REFİKİNİN, TEŞKİLATI ESASİYE KANUNUNUN İKİNCİ, ON ALTINCI, YIRMİ ALTINCI VE OTUZ SEKİZİNCİ MADDELERİNİN TADİLİNE DAİR 2/51 NUMARALI TEKLİFİ KANUNİSİ VE TEŞKİLATI ESASİYE ENCÜMENİ MAZBATASI

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine
Teşkilâtı Esasiye Kanununun ikinci, on altıncı, yirmi altıncı ve otuz sekizinci maddeleri yerine kaim olmak üzere esbabı mucıbesi ile kaleme alınıp takdim kılınan yeni maddelerin Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz eder ve kabullerini rica ederiz eendim.

Malatya	Karasi
İsmet	Kâzım
Giresun	Mardin
Hacim Muhittin	İrfan Ferit
Erzincan	Çorum
Saffet	Mustafa
Sivas	İzmir
Necmettin Sadık	Mahmut Esat
Ankara	İstanbul
Talât	Doktor Refik
Edirne	Siirt
Şakir	Mahmut
Kayseri	Malatya
Hasan Ferit	Vasıf
Çorum	İzmir
İsmet	Mustafa Necati
Kocaeli	İzmir
Ragıp	Saraçoğlu Şükrü
Sivas	Burdur
Rasim	Mustafa Şeref
Mardin	Artvin
Abdürrezzak	Mehmet Ali
Ordu	Gaziantep
Recai	Kılıç Ali
Kütahya	Denizli
Mehmet Nuri	Necip Ali
Kayseri	Çankırı
Zonguldak	Talât
Ragıp	Bolu
Bursa	Şükrü
Ahmet Münür	Malatya
Biga	Abdülmuttalip
Ziya Gevher	Kastamonu
Giresun	Mehmet Fuat
Hakkı Tarrık	
Karahisar	
İsmail	

Eskişehir	Bursa
Sait	Esat
Bilecik	Rize
Rasim	Ahmet Fuat
Bolu	Afyonkarahisar
Cemil	Ruşen Eşref
Samsun	Yozgat
Adil	Salih
Balıkesir	Çankırı
Osman Niyazi	Rifat
Çankırı	Konya
Yusuf Ziya	Tevfik Fikret
Çorum	Kütahya
İsmail Kemal	İsmail Hakkı
Kocaeli	Bursa
İbrahim Süreyya	Asaf
Kastamonu	Tekirdağ
Cemil	Celâl Nuri
Muğla	İstanbul
Yunus Nadi	Nurettin Ali
Bitlis	Kocaeli
İlyas Sami	İbrahim
Tokat	Niğde
Şevki	Faik
Gümüşhane	Konya
Halil Nihat	Hüsni
İzmir	Bolu
Osman Zade Hamdi	Emin Cemal
Konya	Erzurum
Refik	Aziz
Kars	Rize
Halit	Ali
Manisa	Van
Mustafa Fevzi	Hakkı
Trabzon	Antalya
Şefik	Rasih
İstanbul	Bitlis
Fuat	Muhittin Nami
Maraş	İstanbul
Abdülkadir	Hüseyin Hüsni
Elâziz	Aksaray
Nakiyettin	Kâzım
Kütahya	Konya
Niyazi Asım	Kâzım Hüsni

Konya	Konya
Mustafa	Naim Hazım
Erzurum	Bayazıt
Nafi Atuf	Halit
Erzincan	Zonguldak
Abdülhak	Hüsnü
Antalya	Mardin
Doktor Cemal	Nuri
Afyinkarahisar	Gaziantep
İzzet Ulvi	Ali Cenani
Tokat	Erzurum
Mustafa	Necip Asım
İçel	Sinop
Mehmet Kemal	Recep Zühtü
Aydın	Bursa
Emin Fikri	Doktor Refik
Manisa	Denizli
Mehmet Sabri	Mazhar Müfit
Mersin	Isparta
Ali Münif	Mükerrem
Kırşehir	Manisa
Hazım	Doktor Saim
Antalya	Malatya
Ahmet Saki	Mahmut Nedim
İzmir	Manisa
Mustafa Rahimi	Akif
Bolu	Mardin
Fatih Rifki	Abdürrezzak
Kütahya	Rize
İbrahim	Akif
Samsun	Burdur
Ali Rıza	Vahit
Manisa	İstanbul
Mehmet Kâni	Ankara
Sinop	İhsan
Refik İsmail	Bursa
Sivas	Muhlis
Remzi	Rize
Muğla	Atif
Şükrü Kaya	Rize
Trabzon	Esat
Hasan Hüsnü	Ankara
Manisa	Mehmet Rifat
Osman	Elâziz
Aydın	
Mithat	

Trabzon
Daniş

Esbabı Mucibe

Muasıır medeniyet hukuku ammesinde, millet hâkimiyetinin tecellisine medar, en mütekâmil devlet şeklinin lâyük ve demokratik cumhuriyet olduğu müsellehattandır. Millet Meclisinin ittifakiyle tasvip edilmiş olan Kanunu Medeni, Ceza Kanunu gibi müdevvenatı hazıramız da bu esası tatbikat ve fiiliyat sahalarında tecelli ettirmektedir. Esasen devlet bir şahsiyeti maneviye olduğuna göre bizatihi bir mefhumu mücerrettir. Dinin maddi şahıslara tahmil ettiği mükellefiyetleri, farzları amelen ifasına jmkân da mutasavver değildir. Böyle mümkün olmayanı istihsal peşinde ısrarın bir zaif - bütün zaıflar gibi zararlı bir zaif - teşkil edeceğinde şüphe yoktur. Esbabı mesrudeye binaen layık devletin esas telâkkisine münafi fıkraların Teşkilâtı Esasiyeden tayyî teklif olunmuştur.

Din ile devletin ayrılma prensibi, devlet ve hükümetçe dinsizliğin terveci manasını tazammun etmemelidir. Din ve Devlet işlerinin birbirinden ayrılması; dinlerin, devleti idare edenlerle edecekler elinde bir alet olmaktan kurtuluş teminatıdır. Muasıır hukukiyat ilminden ve tarihten iktibas eylediği tecrübe ve bilgilerini nazarda tutan Türk İnkilâbı, din ile dünya işlerini karıştıran ve türlü müşkülâta sebep olmağa müstaft bulunan mevadı kaldırarak Teşkilâtı Esasiyeye sarih ve samimi bir metin vermekle Türkiye Cumhuriyetine pürüssüz bir surette vaz'ı hakikisini bahşetmiş olacaktır. Bu suretledir ki beşeriyetin manevi saadetlerini deruhte eden din, ayyar eli değmeyen vicdanlarda bülent mevkiini ihraz ederek Allah ile fert arasında mukaddes bir temas vasıtası haline girmiş bulunacaktır. Bu kutsi teması Camilerde, Kiliselerde, Haralarda veya sadece vicdanlarında arayıp bulanlar vardır. Devlet ve kanunları cümlesinin hamîsidirler.

Türkiye

Büyük Millet Meclisi 6 . 4 . 1928
Teşkilâtı Esasiye Encümeni
6 Karar Numarası
Esas Numarası

Teşkilâtı Esasiye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileyi

Teşkilâtı Esasiye Kanununun 2 nci, 16 nci, 26 nci ve 38 nci maddeleri yerine kaim olmak üzere Malatya Mebusu İsmet Paşa ve 129 arkadaşı imzasıyla tevdi edilen kanun teklifi encümenimizce tetkik ve müzakerâ edildi.

Milletin ruhu tekâmülünden mülhem ve muktebes olarak Teşkilâtı Esasiyenin kabili tağyir olmak üzere vazettiği muciz ve esası maddelerle Türkiye Devleti için tespit ve ifade edilmiş olan Demokratik Cumhuriyet şeklinin bittabi ve muasır medeniyet hukuku ammesiyle hemahenk surette layik olması ve Millet hâkimiyetinin kemaliyle tecellisine medar olan bu esaslar muvacehesinde devlete din izafesinin - membaı din addolunan rivayetler nazarında dahı - zait görölmesi lâzım geleceğinden encümenimiz müttefik bulunuyor.

Bu sebeple teklif edilen maddelerin Teşkilâtı Esasiyedeki dört madde yerine kaim ve bunların neşri tarihinden meri olacağını gösterir birer madde ilâve ederek sıra numaralarını o suretle yazmaktan ve Mebuslarla Reiscumhur tarafından millete karşı verilecek teminatın (Namusum üzerine söz veririm) ifadesiyle bitirilmesini Türk dilinin bu mahalle maksur olan selikasına daha uygun bulup öyle kaydetmekten mütevellit ve yalnız şekle ait tadillerle heyeti umumiyesini kabul eden encümenimiz teklifin arz ve tafsilden müstağni olan ehemmiyetine mebnı müstacelen ve tercihen müzakeresinin Heyeti Celileye arzına karar vermiştir.

Teşkilâtı Esasiye	Mazbata Muharriri
Encümeni Reisi	Giresun
Muğla	Hakkı Tarık
Yunus Nâdi	
Kâtip	Aza
Denizli	Tekirdağ
Haydar Rüştü Bey	Celâl Nuri
İzmirdedir	
Aza	Aza
Bitlis	Van
İlyas Sami	Asaf
Aza	Aza
Artvin	Bayazıt
Mehmet Asım	İhsan
Aza	Aza
Şarkıkarahisar	Kars
Mehmet Emin	Ağaoğlu Ahmet
Aza	Aza

İsmet Paşa ve Yüzyirmi Refikinin Teklifi

Teşkilâtı Esasiye Kanununun ikinci, on altıncı, yirmi altıncı ve otuz sekizinci maddeleri yerine kaim olmak üzere aşağıda yazılı maddeleri teklif eyeriz :

Madde 1. — Türk Devletinin resmi dili Türkçedir. Makarrı: Ankara şehridir.

Madde 2. — Mebuslar Meclise iltihak ettiklerinde şu şekilde tahlif olunurlar:

«Vatan ve Milletın saadet ve selâmetine ve milletin bilâ-kaydü şart hâkimiyetine mugayir bir gaye takip etmiyeceğimi ve Cumhuriyet esaslarına sadakatten ayrılmayacağımı namusumla temin ederim»

Madde 3. — Büyük Millet Meclisi kavaninin vazı, tadili ve tefsiri, fesih ve ilgası, devletlerle mukavele, muahede ve sulh akdi, harp ilânı, muvazenei umumiyei maliye ve devletin umum hesabı katı kanunlarının tetkik ve tasdiki, meskûkat darbı, inhisar ve mali taahhüdü mutazammın mukavelât ve imtiyazatın tasdik ve feshi, umumî ve hususî af ilânı, cezaların tahfif veya tahvili, tahkikat ve mücazâtı kanuniyenin tecili, mahkemelerden sâdır olup katiyet kesbetmiş olan idam hükümlerinin infazı gibi vazaiî bizzat kendi ifa eder:

Madde 4. — Reiscumhur, intihabı akabinde ve Meclis huzurunda şu suretle yemin eder.

«Reiscumhur sıfatiyle Cumhuriyetin kanunlarına ve Hâkimiyeti Milliye esaslarına riayete ve bunları müdafaaya, Türk Milletinin saadetine sadıkane ve bütün kuvvetimle sarfı mesaiye, Türk Devletine teveccüh edecek her tehlikeyi kemalişiddetle mene, Türkiyenin şan ve şerefini vikaye ve ilâya ve deruh-te ettiğim vazifenin icabatına hasrı nefis etmekten ayrılmıyacağımı namusumla temin ederim.»

Teşkilâtı Esasiye Encümeninin Tadili

Madde 1. — Teşkilâtı Esasiye Kanununun 2 nci, 16 ncı, ve 38 inci maddeleri yerine aşağıdaki yazılı maddeler ikame edilmiştir.

Madde 2. — Türkiye Devletinin Resmi dili Türkçedir; Makarrı Ankara şehridir.

Madde 3. — Mebuslar Meclise iltihak ettiklerinde şu şekilde tahlif olunurlar:

«Vatan ve Milletın saadet ve selâmetine ve milletin bilâkaydü şart hâkimiyetine mugayir bir gaye takip etmiyeceğime ve Cumhuriyet esaslarına sadakatten ayrılmıyacağıma namusum üzerine söz veririm.»

Madde 4. — Büyük Millet Meclisi kavaninin vazı, tadili, tefsiri, fesih ve ilgası, devletlerle mukavele, muahede ve sulh akdi, harp ilânı, muvazenei umumiyei maliye ve devletin umum hesabı katı kanunlarının tetkik ve tasdiki, meskûkât darbı, inhisar ve mali taahhüdü mutazammın mukavelât ve imtiyazatın tasdik ve feshi, umumî ve hususî af ilânı, cezaların tahfif ve tahvili, tahkikat ve mücazâtı kanuniyenin tecili, mahkemelerden sâdır olup katiyet kesbetmiş olan idam hükümlerinin infazı gibi vazaiî bizzat kendi ifa eder.

Madde 5. — Reiscumhur intihabı akabinde ve Meclis huzurunda şu suretle yemin eder:

«Reiscumhur sıfatıyla Cumhuriyetin kanunlarına ve Hâkimiyeti Milliye esaslarına riayet ve bunları müdafaa, Türk Milletinin saadetine sadıkane ve bütün kuvvetimle sarfı mesai, Türk Devletine teveccüh

edecek her tehlikeyi kemali şiddetle men, Türkiyenin şan ve şerefini vikaye ve ilâya ve deruhte ettiğim vazifenin icabatına hasri nefsetmekten ayrılmayacağıma namusum üzerine söz veririm.»

Madde 6. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

